

Koronarkirurgi uten hjerte-lunge-maskin

Færre fungerende graft, men like bra klinisk forløp.

Bruk av hjerte-lunge-maskin er standard-metode ved koronarkirurgi. Maskinen gjør det mulig å operere på et blod- og bevegelsesfritt hjerte. Imidlertid er postoperativ morbiditet, bl.a. i form av nevropsykologiske problemer, satt i sammenheng med bruk av hjerte-lunge-maskin. I de siste årene er det derfor blitt utviklet metoder for å operere pasienten ved slående hjerte, altså uten bruk av slik maskin.

I en fersk studie fra London ble 104 pasienter med trekarssykdom randomisert til koronarkirurgi enten med eller uten bruk av hjerte-lunge-maskin (1). Det var ingen alvorlige komplikasjoner (død, hjerteinfarkt eller slag) i løpet av en tre måneders oppfølgingsperiode. Imidlertid var det etter tre måneder signifikant færre fungerende graft i gruppen som ble operert uten hjerte-lunge-maskin i forhold til dem som ble operert med slik maskin (88 % versus 98 %, $p = 0,02$).

– Studien bekrefter tidligere data om dårligere graftoverlevelse når man ikke bruker hjerte-lunge-maskin. Det interessante med denne studien er at det ikke var

Foto SCANPIX/Terje Bendiksbø

forskjell i det kliniske forløp mellom de to gruppene. Det kan tyde på at tidlig okklusjon av graft kanskje ikke er det som betyr mest, sier overlege Kjell Saatvedt ved Thoraxkirurgisk avdeling, Rikshospitalet.

Michael Bretthauer
bretthauer@rikshospitalet.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Khan NE, DeSouza A, Mister R, Flather M, Clague J, Davies S et al. A randomized comparison of off-pump and on-pump multivessel coronary-artery bypass surgery. *N Engl J Med* 2004; 350: 21–8.

Endotelsvikt ved preeklampsi

Kan serumkonsentrasjonen av proteiner knyttet til endotelial dysfunksjon forutsi utvikling av preeklampsi?

Preeklampsi er en viktig årsak til sykdom og død under svangerskap. Årsaken til preeklampsi er ukjent, og tilstanden er vanskelig å forutsi.

Fra en stor amerikansk undersøkelse med flere enn 4 000 gravide i perioden 1992–95 ble det foretatt en pasient-kontroll-studie med 120 førstegangssvange kvinner med preeklampsi og 120 parede kontrollpersoner av tilsvarende normotensive kvinner (1). De som utviklet preeklampsi, hadde langt større mengder av proteinet sirkulerende oppløselig fms-liknende tyrosinkinase-1 (sFlt-1), som binder seg til placentale vekstfaktor (PlGF), og de hadde mindre PlGF i serum enn kontrollpersonene. Disse forandringene inntrådte flere uker før preeklampsi ble diagnostisert.

– Både immunologiske og genetiske faktorer er involvert ved preeklampsi, antakelig gjennom et samspill mellom placenta og kvinnekroppen, sier professor Rigmor Austgulen ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet i Trondheim.

– Denne studien støtter hypotesen om at en dysfunksjon i karendotelet står sentralt. Imidlertid utviklet ikke alle kvinnene med høyt sFlt-1-nivå og lavt PlGF-nivå preeklampsi, og preeklampsi utviklet seg også hos noen kvinner med lavt sFlt-1-nivå og høyt PlGF-nivå, påpeker Austgulen.

– Variasjonen i funnene understøtter antakelsen om at forskjellige mekanismer kan ligge til grunn for utvikling av preeklampsi. Hos noen kvinner er placenta avgjørende, hos andre er den materielle respons med endotelaktivering av relativt større betydning. Sannsynligvis vil patologiske nivåer av sFlt-1 og PlGF først og fremst påvises der endotelaktivering er viktigst. Det gjenstår å se om denne type målinger egner seg til å forutsi utvikling av preeklampsi i en uselektert populasjon, sier Austgulen.

Petter Jensen Gjersvik
petter.gjersvik@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Levine RJ, Maynard SE, Qian C, Lim KH, England LJ, Yu KF et al. Circulating angiogenic factors and the risk of preeclampsia. *N Engl J Med* 2004; 350: 672–83.

Medisinske nyheter fra internasjonale tidsskrifter: Tips eller innlegg på inntil 300 ord kan sendes
erlend.hem@basalmed.uio.no

Variierende statinbruk

Statiner er mye brukt i Europa, men bruken varierer mye landene imellom. Variasjoner i insidens av koronar hjertesykdom kan ikke forklare hele forskjellen i statinbruk (*BMJ* 2004; 328: 385–6).

Politiske og kulturelle faktorer kan også ha betydning, foreslår artikkelforfatterne og nevner Norge og Danmark som eksempler. I Norge deltok leger i kliniske utprøvinger, og dette drev frem statinbruken her i landet. I Danmark tok det tid før statiner ble refusjonsberettiget, noe som medførte tregere salg.

Forfatterne mener at den raske økningen i bruken av statiner skyldes en økende erkennelse av deres effektivitet, økt vekt på forebygging av hjerte- og karsykdommer – og suksessfull markedsføring.

Fett i sepsisbehandling

Lite er kjent om de molekylærbiologiske mekanismene ved akutt septisk sjokk og bakteriell sepsis. I en studie fra Sør-Korea (*Nat Med* 2004; 10: 161–7) ble mus infisert med *E coli* og deretter behandlet med lipidet lysofosfatidylkolin (LPC). LPC finnes normalt i store mengder i sirkulasjonen, men nivået synker drastisk ved sepsis.

Behandlingen førte til at musene verken utviklet akutt septisk sjokk eller bakteriemi med tegn på generell infeksjon. Inhibering av LPC etter behandlingsstart førte til tilbakefall av infeksjonen, bakteriell sepsis og akutt septisk sjokk.

Forfatterne konkluderer med at LPC-konsentrasjonen er en viktig variabel ved akutt septisk sjokk og bakteriell sepsis. I en kommentarartikkel beskrives funnene som viktige brikker i utviklingen av mer fokusert sepsisbehandling.

Fødselsdefekt og unge foreldre

Gastroschisis er en medfødt spaltetanning i buken ved siden av navleområdet, oftest med fremfall av tynntarm, stundom også av tykktarm. I perioden 1967–98 ble prevalensen av denne tilstanden seksdoblet i Norge, fra 0,5 til 2,9 per 10 000 fødsler. Flere studier har vist at forekomsten er høyere blant barn med unge mødre.

I en ny studie fra Fødselsregisteret i Bergen har man undersøkt effekten av begge foreldrenes alder og fødselsår (*Am J Epidemiol* 2004; 159: 358–63). Det ble igjen funnet overhyppighet hos barn med unge mødre, men det var også økt risiko med unge fedre.

Forfatterne mener at økningen skyldes miljøfaktorer, kanskje knyttet til faktorer relatert til moderne livsstil hos unge foreldre.